

TELEGRAFUL ROMANU.

N° 43. ANULU XVII.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiin la espeditura foiei pe afara la c. r. posto. cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiueste pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe anu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratelo se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiin, in 113 Iunie 1869.

Eveneminte politice.

Mai multe sciri vinu deodata cari confirma ca bugetulu ministrului de resbelu are unu deficitu de 4—5 milioane. Diuariele opositionali si cu deosebire cele ungueresci sunt necajite pre procedur'a ministeriului. Cele ungueresci mai adaugu, ca de ce sunt bune delegatiunile? Ele votéza o suma si ministrulu chieituaie câtu vrea preste sum'a aceea si apoi vine inaintea delegatiuniloru sa spuna, ca cu atâtea milioane amu chieituitu mai multu.

Pentru anulu viitoriu se dice ca e prevediutu unu extraordinariu de 6—7 milioane; o parte din acestu extraordinariu trebuie pentru tunuri-armstrong si mitralóse (unu felu de próscă de glonti; inventiune noua de a omóri si vatemá multi ómeni deodata), si o parte pentru fortificatiuni in imperiulu intregu. Numai pentru mitralóse se cere unu creditu de 4 milioane. Deficitulu de 4 milioane in bugetulu ministeriului de resbelu se spunea ca a nascutu diferentie intre membrii familiei imperiale si asiá archiducele. A l b r e c h t a demissionatu din postulu seu de inspectoru generale alu infanteriei, archiducele Wilhelm din postulu seu de inspectoru de artileria si archiducele Leopoldu din postulu de inspectoru de trupele de geniu. Demissionarea acést'a nu se adeverece.

Opositiunea extrema a provocatu pre Kossuth sa vina acasa si sa se puna in fruntea ei. Kossuth a respunsu ca in impregiuráre, in cari se afla adi Ungari'a consciinti'a si mintea tréza i spune ca nu i e permis a se înturna in patriasi.

Deputatii senatului imperiale galitiani si depunu mandatele, pentru ca diet'a galitiana sa aiba mána libera in sesiunea viitoria.

Trecendu la partea politica din afara impartasim ca unele diuarie magiare incepu a insirá pe catele (?) Romaniei. Ele facu tocmai cá pres'a oficiósa din statele cele mari, cându se afla in ajunulu unui atacu asupra unui statu strainu, vrendu ca in modulu acést'a sa pregátésca pre publiculu, care sa contribuie avere si sánge si quasi sa se escuze inaintea lumei ca e constrinsa puterea intreprindatória sa tinda la midilóce de aceste barbare in sine, dara necesarie pentru pacea si liniscea Europei. Nici nu invidiámu ambiitiunea nobile a unui poporu, nici vomu protege nedreptatea ori de cine se aru comite, inse cându cetim pomelniculu pe cateloru ce lu instra colegel nóstre ungueresci mai curendu ne vine sa dicemu: nu Romani'a, nu Ungari'a peatuescu, ci ómenii din trensele si apoi ómenii suntu si ici si dincolo. Le-amu strigá colegeloru ungueresci: „voi nu vedeti de arbori padurea!”

In Franci'a in unele cercuri a trebuitu sa se faca alegerile a dóua óra si a resultatu vie o 30 deputati din opusetiune. Opusetiunea va fi asiá dara in corpulu legislativu alu Franciei cam de vre-o 50-60 de capete de mare. Impregiurarea acést'a dice ca pune pre cugete pre regimu.

Miscári facute in urma in mai multe puncte insemnate a le Franciei au alarmatu lumea incátu-va, inse nu au fostu cu urmári mari.

In Spani'a s'a publicatu serbatoresce constitutiunea, mai întâiu in Madridu apoi si in alte párti ale regatului.

In Romani'a s'au mai prelungitu sesiunea cameriloru inca pre 12 zile.

Diet'a Ungariei.

In nrulu precedente amu promis a raportá si publiculu nostru cetitoriu despre siedinti'a in carea s'a facutu, din partea deputatiloru nationalitatiloru (Mai multi románi si numai potieni serbi si slovaci) dóue amendamente la adres'a in urm'a cuventului de tron si despre a cárei resultatu su-

marin refrirámu inca in nrulu 41. *) Despre unu amendamentu s'a amintitu inca in nrulu trecut in articolulu intitulatu. „La cestiunea nationalitatiloru.

Premitiendu aceste sa venim la siedinti'a din 4 Iunie.

Dupa unele curentii si dupa o interpelare facuta de deputatulu Irányi: déca ministeriulu are de cugetu a substerne dietei unu proiectu de lege privitoriu la modificarea §-lui 10 din art. III. d. I. din anulu 1848 carele tratéza despre consiliulu de state, care interpelare sa se predé ministeriului.

Trece cas'a deputatiloru la ordinea dílei, adeca la desbaterea speciale a adresei.

La aline'a a dóua deputatulu Irányi luándu cuventulu protestéza in contr'a unei dchiaratiuni facute de ministrulu presiedinte in siedinti'a dela 3 Iunie; ca ministeriulu este indreptatitu a interpretá legile cându diet'a nu este adunata. In decursulu vorbirei e intreruptu mai de multe ori de deputati, cáci nu vorbea la obiectu. In fine presiedintele fára de a acceptá se termine la intrebare, ca are sa face vre-unu amendamentu la aline'a din discutiune? Vorbitoriulu fára de a respunde la intrebarea acést'a continua vorbirea sea. Presiedintele iera lu intrerupe, si dep. Irányi atunci renuntia tacendu de a vorbí mai departe. Aline'a se primescu fára modificare. Se primescu dupa acést'a alineele III si IV, iera dupa cetirea alineei V ia cuventulu

Vasiliu Buteanu. **) Onorabila camera! Eu amu norocirea d'a fi insarcinatu cu misiunea pentru mine onorifica d'a susterne in numele meu si alu mai multoru consoti si mei unu amendamentu la proiectulu de adresa elucratu de comisiunea esmisa de camera, si acceptatu de basea pentru pertraterea speciale; — inainte d'a pune inse acestu amendamentu pre mas'a onorabilei camere, mi-ieu libertatea d'a i cere pretiuit'a atentiune pentru câte-va mominte.

Decum'va in acestu proiectu de adresa discutatu pre largu si pre deplinu in tóte pártile sale cu ocasiunea pertratárii generali, a-siu aflá espresa un'a impregiurare, care dupa parerea mea este fórte esentiale, a-siu considerá de indiscretiunea a ústeni si mai departe pacienti'a onorabilei camere; — dupa ce inse din acestu proiectu de adresa lipsesce unu pasu, care dupa modesti'a mea parere intereséza prea d'aprópe si intr'unu modu fórte susceptibilu precum patri'a comune asié si pre diferitele nationalitati locuitorie in patria, indemnati de amorea cátra patri'a nóstre si in interesulu propriei nóstre conservári amu tienutu de un'a necesitate neincungiuravera a propasi cu amendamentulu ce indata se va ceti.

Eu si amicii mei de principie apartienemu acelor'a, cari respectéza integritatea patriei comuni, si dorescu cu anima sincera desvoltarea constitutiunei nóstre comuni, si chiaru pentru ca precum dísei dorinti'a mea principale este a nutri si desvoltá pre base democratice viéti'a constitutiunale a patriei nóstre. Dorinti'a emanata din acésta nesuintia a mea mi-a impusu a chiamá atentiunea onorabilei camere aspra unei impregiurári de un'a importantia mare.

Onor. camera! Nu-mi este scopulu a comentá articolulu de lege, pentru egalitatea nationala, creatu in dílele ultime ale dietei trecute, fie-mi inse iertatu a marturisí sinceru si cu franchetia, ca eu precum atunci asié in presinte sum de acea cre-

*) Cu ocasiunea acést'a trebuie sa rectificámu numarul votantiloru din siedinti'a din 3 Iunie in locu de 252 cu 251. R.

**) Tectulu vorbirei si alu amendamentulu lu reproducemu dupa traductiunea „Federatiunei“. R.

dintia si convingere ferma, cumca onorabil'a camera n'a pronuniatu ultimatu in privinti'a acést'a, cu atátu mai putienu nu, cu câtu fie-cine s'au potutu convinge dimprena cu mine, ca acelu articlu de lege n'a indestulitu si n'a potutu indestulá pretensiunile juste si ecuitabile ale diferiteloru nationalitati, acést'a o dovedescu dechiaratiunile deputatiloru diferiteloru nationalitati, facute in 1868, o dovedescu momintele, ce se ivira dela crearea acelu articlu de lege in viéti'a politica a diferiteloru nationalitati.

Din acést'a si mai multe cause esistinti noi dorim ca art. XLIV. sancti natu in 6. Decembre 1868 sa se sumita revisiunei, modificándu-se astu-feliu, ca esistinti'a, limb'a si cultur'a nóstre nationale se fie asecurate. — Nu pretindemu noi nimicu ce aru poté slabi séu plane periclitá esistinti'a nóstre de statu si legatur'a acestu'a; pretindemu numai atát'a, cá noi cá vechii si daca vré D-dieu vecinicii locuitori ai patriei acéstei'a, se potemu traí in deplin'a egalitate, contielegere si pace cu tóte nationalitati ale acéstei patrie, — si chiaru din asta cauza ama dorí ca vointi'a nóstre sa nu se interpreteze reu, sa nu fimu suspitionati atunci, cându voim a ni asecurá viéti'a si libertatea; cáci fiinti'a fára libertate si viéti'a nu póte folosi nici sie-si nici patriei sele.

Necessitatea resolvirei norocóse a cestiunei nationali s'a discutatu in destulu in mai multe diete, si dupa pererea mea numai este inderetru alta, decátu sincer'a buna vointia din tóte pártile, si nodulu gordeanu este deslegatu.

Sa nu ne amagim, precum spusera mai multi deputati in acésta camera, ca suntemu 15 milioane magiari, ma nu neci potim acést'a, ci se ni dámu atentiunea si vointi'a intr'acolo, ca cele 15 milioane de sub coron'a st. Stefanu sa fie cetatieni deplinu indreptatiti si maitaimiti.

Fie-mi permis a crede in urm'a celoru díse, ca onorabil'a camera condusa de spiritulu sublimu alu contielegerii si fratietatii ni va procurá, inoa sub decursulu dietei presinte, ocasiune legale pentru cá noi, cá frati cu viéti'a si drepturi egalí sa fimu factorii desvoltárii constitutiunale a patriei nóstre, si reformárilor salutari pre base democratice, sa fimu factorii creárii unui statu solidu despre care se potemu dice nec in ferni praevalebunt adversus eam! Si acést'a o potemu ajunge fórte usioru, déca ni vomu acoperi corpulu comunu adeca patri'a cu scutulu celu de feru alu páciei si contielegeriei, déca vomu impartí drepturile constitutiunale fratiescu in mesur'a in care suportámu sarcinele ei.

S'aretámu Europei civilizate, ca onorabil'a camera nu intrebuintéza poterea, ce sórtea i o a datu pentru medlocirea unei bune stári aparute si póte nestabile, ci inaintéza seriosu cu tempulu, nelasándu inderetru ceva reserva, care sa se póta intrebuintá cându-va spre daun'a patriei nóstre comune.

Premitiendu aceste, si recomadámu amendamentulu nostru atentiunei pretimitei si partenirei onorabilei camere, lu puna pre més'a on. camera, avendu deplina sperantia, ca va avé resultatulu doritu.

AMENDAMENTU.

Dupa aline'a a patr'a sa se puna urmatóri'a aline'a:

„Intre cestiunile de mare insemnate nu potemu trece cu vederea cestiunea de nationalitate, a cárei fericita deslegare — dupa noi — este o conditione de desvoltare morale, spirituale si materiale prin urmare o conditione de viáti'a pentru patri'a intréga. In acésta privintia diet'a trecuta a adusu o lege, si credemu ca tocmai din acésta cauza solectitudinea parintésca a Majestáti Vóstre a lasatu neatinsa acésta cestiune in cuventulu de tron. Dar' noi, Majestate, nu potemu negá, ca deslegarea pre-

